

číslech nalezneme stati se speciální problematikou (logické otázky vznikající v souvislosti s kvantovou mechanikou, logika imperativů, kvantifikace výrokových problémů, definovatelnost), dále stati rozšiřující okruh „klasických otázek“ „neklasických logik“ (modální logika, logika časů [tense-logic], intenzionální logika vůbec, „volné logiky“, tj. logiky bez existenčních předpokladů, problematika deskriptiv), historickou stať o Russellově dopisu týkající se paradoxů a v neposlední řadě stati inspirované rostoucím zájmem o možnosti logické analýzy přirozeného jazyka.

Dala by se vybudovat hierarchie těchto problémů. Patrně by se ukázalo, že klíč k řešení jejich většiny musíme hledat v intenzionální logice, v teorii možných světů. Dvojitě 3/4 obsahuje referáty z prvního symposia o exaktní filosofii a bylo redigováno známým logikem a metodologem M. Bunge, který napsal předmluvu a jednu zásadní stať („Program sémantiky vědy“). Koncepce „exaktní filosofie“ vznikla r. 1968 v průběhu vídeňského filosofického kongresu a jejím otcem byl význačný zesnulý logik R. Montague. Tato koncepce se zásadně liší od novopozitivistické koncepce, i když některé formálně metodologické přístupy nemohly být neovlivněny pracovními postupy Vídeňského kruhu. Stati ze symposia jsou rozděleny do 9 částí, z nichž každá obsahuje 1–2 stati (z nichž druhá je vždy reakcí na první). Části symposia: Logika, Sémantika, Interogativní logika, Filosofie matematiky, Filosofie vědy, Metafyzika, Etika, Filosofie práva, Dějiny filosofie. Každá stať je zajímavá sama o sobě a vyžadovala by samostatný rozbor, což by překročilo rámec této recenze. Je jen škoda, že stupeň souvislosti jednotlivých statí je dost malý, takže jde zatím téměř jen o konfrontaci monologií. Přesto i z dosavadních příspěvků si recenzent dovoluje usoudit, že nejpříznačnějším rysem soudobé „filosofické logiky“ je zvýšený zájem o analýzu přirozeného jazyka a vědomí toho, že klíčovým nástrojem řešení většiny problémů je ta či ona forma intenzionální logiky.

Buck R. C., Cohen R. S., eds: PSA 1970 in memory of Rudolf Carnap; D. Reidel P. C., Dordrecht–Holland 1971, LXVI + 615.

Sborník obsahuje materiály sezení „Philosophy of Science Association“ r. 1970 v Bostonu. Má tři části: Především část věnovanou počtě zesnulého R. Carnapa. V této části jsou příspěvky Carnapových žáků a přátel: H. Feigl, C. G. Hempel, R. C. Jeffrey, W. V. Quine, A. Shimmyho, Y. Bar–Hillela, H. G. Bohnerta, R. S. Cohena, Ch. Hartshornea, D. Kaplana, Ch. Morrisa, M. Reichenbachové a W. Stegmüllera. Autoři příspěvků se zamýšlejí jednak nad Carnapovým dílem a z něho plynoucími podněty pro dnešní vědu, jednak nad Carnapovou osobností.

Druhá část obsahuje tři symposia: o teoretických entitách ve statistické explanaci (referáty J. G. Greena, W. C. Salmona, R. C. Jeffrey), symposium věnované diskusi o ontologii nutnosti v termínech „schopnosti“ („capacities“) a „podstaty“ („natures“) (referují M. Fisk, E. McMullin, Bruce Aune) a symposium o dějinách vědy a jejich racionální rekonstrukci (hlavní referát I. Lakatos, koreferáty Th. Kuhn, H. Feigl, R. J. Hall, N. Koertge, Lakatosova odpověď na kritické připomínky).

Třetí část obsahuje 10 tematických oddílů: Pozorování, Filosofické problémy biologie, Ekvivalence, analytičnost a zásadní konfirmovatelnost, Pravděpodobnost, statistika a přijatelnost, Problémy kvantové fyziky: genetická epistemologie, Teoretický pluralismus: porozumění: metodologická shoda, Indukce a redukce, Vědecké teorie: srovnání a změna, Budoucnost filosofie vědy: teorie ve společenských vědách, Relativita a kongruence.

Již nadpisy těchto oddílů, obsahujících vždy 1–4 příspěvky, ukazují, že soudobá filosofie vědy má velice pestrý rejstřík problémů, z nichž některé jsou dosti speciální. Společným znakem je zde snaha neopakovat chyby extrémního novopozitivismu a při zachovávaní exaktnosti „nevylévat s vaničkou i dítě“, tj. nepohřbívat skutečné problémy, na něž věda naráží, do hrobu pseudoprobémů. Příspěvky se vyznačují často velmi těsným sepětím s určitou speciální vědou, přičemž charakter obecné metodologie, resp. filosofie vědy, je zachován. Co zůstává obecným metodologickým pojtkem, je – alespoň v řadě příspěvků netýkajících se probability – úsilí používat sémantických analýz jako nástroje řešení problémů. Recenzent se opět domnívá, že klasická sémantika v podobě teorie modelů přiřazené predikátové logice 1. stupně signalizuje ve styku s problémy soudobé vědy, že je nedostatečným formálním nástrojem a že musí být nahrazena intenzionální logikou spojenou s teorií typů.